దయచెయ్యండి!

భమిడిపాటి రామగోపాలం

తలుపు తెరిచింది పార్వతి.

ఎదురుగా ఎవరూ లేరు.

"క్షణంసేపు మనింటికి కాదేమోలే" అనుకుంది. అందుకు ఆధారంగా అంతకు ముందు తలుపు తీయడానికి చేసిన ఆలస్యంలో ఆలోచన నిలిచింది. కాలింగ్ బెల్ పెట్టించి నాలుగేళ్ళు దాటింది. ఇన్నాళ్ళు ఈ యింటితో ఇంట్లోవాళ్ళతో పరిచయం పనీ వున్నవాళ్ళందరికీ తెలిసిన ఈ కాలింగ్ బెల్, ఇప్పుడొచ్చిన ఆగంతకుడికి తెలియక పోయిందా? ఈ తలుపు చప్పుడు పక్కింటిదే అయినా ఈ మనిషి మనింటికోసం రాలేదేమో.... ....

కొద్దిగా తెరిచిన తలుపులోంచి తల యివతలికి పెట్టి వరండాలోకి దృష్టి సారించింది పార్వతి. వరండాకి అవతలి చివర్న ఓ మనిషి నుంచుని వున్నాడు. మసక చీకట్లో కూడా మొగాడి రూపు తెలుస్తోంది. గుండు చేయించుకొని వున్నాడు.

లైటు వేసింది పార్వతి. అది వెలగలేదు. అప్పుడుగుర్తొచ్చినట్టయింది. వచ్చిన మనిషి కాలింగ్ బెల్ మీట నొక్కక తలుపు చప్పుడు చెయ్యడమెందుకో. దాదాపు అరగంట అయింది, విద్యుత్ సరఫరా ఆగిపోయి.

"ఎవరూ?" అని కొంచెంగా మిగిలిన భయాన్ని సందేహంగా మారుస్తూ దీర్ఘం తీసి అడిగింది పార్వతి.

అప్పటికి సుందర్రావు వరండాకున్న సన్నటి, పొట్టి కర్ర జాలరిమీద ఒకకాలు వేసి, సిగరెట్టు వెలిగించుకుంటున్నాడు. అంతే! పార్వతి నిలువునా రక్తపు పోటు వచ్చినట్టు అల్లాడిపోయింది.

"పిల్లలెవరూ లేరా?" అని యిటు తిరిగాడు సుందర్రావు.

ఆ ప్రశ్నకి జవాబుచెప్పలేదు పార్వతి. ఆమెకి ఒక్క ఉదుటున దుఃఖం ముంచుకొచ్చేసింది. కాని, దుఃఖాన్ని మింగేసి వెంటనే దానినివారణకి ఏదోచేసెయ్యడం ఆమెకి ఎన్నాళ్ళనించో అలవాటైపోయింది. వెంటనే మాట్లాడకుండా లోపలికి వెళ్ళి, ఈ పక్కనే తనకి అలవాటవుతున్న పడకకుర్చీ తీసుకొచ్చి, అంతవరకూ మూసి వున్న రెండో తలుపు తెరిచి, పూర్తిగా తెరిచున్న ద్వారంలోంచి కుర్చీ బైటికి తెచ్చి వరండాలో వేసింది.

ఆ నాలుగడుగులూ నెమ్మదిగావేసి, కుర్చీ దాకా వచ్చి, "అంతాబాగున్నారా?" అంటూ కూర్చుని "నువుకూడా కూర్చో" అన్నాడు సుందర్రావు.

పార్వతి ఇటువేపు వచ్చి, కర్ర జాలరికి ఆనుకొని నిలబడింది. "ఎప్పుడు, రావడం?" అంది.

కాలుస్తున్న సిగరెట్టులోంచి మరోమాటు పొగపీల్చి "నేను వూరొచ్చి నాలుగు రోజులైంది.... —" అన్నాడు సుందర్రావు.

పార్వతి మరేమీ అడగలేదు. "నిన్న చూశాను నిన్ను! గ్రంథాలయం భవనంలో స్వామి దరహాసానంద గారి ఉపన్యాసం వినడానికొచ్చేవుకదా. అక్కడ! నన్ను చూసేవు. గుర్తుపట్టేనే అనుకున్నాను. కాని గుర్తుపట్టలేదని ఇప్పుడే తెలిసింది.... ...."

"ఆయన గుర్తుపట్టలేనంతగా మారిపోలేదు. కాని, ఆయన వెళ్ళి ఈ యింటికివస్తారని అనుకోడం మెదడులో ఏ ఒక్క గ్రంథికీ యిష్టంలేదు. అంచేత ఎవరిగానూ కూడా ఆయన్ని చూడ్డంలేదు నేను-" అనుకుంది పార్వతి.

"అబ్బాయీ కోడలూ కులాసా?"

"ఆ!"

"ఎక్కడికి వెళ్ళేరు?"

"సినిమాకి"

"పాప దగ్గర్నుంచి ఉత్తరాలొస్తున్నాయా?"

"ఆ!"

"మనవలూ మనవరాళ్ళూ—?"

"ఇంకా లేరు.... ...."

"నువ్వు కూర్చున్నావుకాదు!"

—"నన్ను మీ రెప్పుడైనా కూర్చోనిచ్చేరా?" అనుకుంది పార్వతి.

....కూర్చోనిచ్చేరు....పెళ్ళిలోనూ, పెళ్ళయిన ఆ కొత్తలోనూ, ఏడాది కాపరం పూర్తవకముందే కొడుకూ, మూడో ఏడాది వెళ్ళకముందే కూతురూ పుట్టేరు మరో ఏడాది గడిచే సరికి ఆయన వెళ్ళిపోయారు, ట్రాన్స్ఫర్ మీద. అంతే. ఆవాల్టినుంచి ఇవాల్టిదాకా నేను కూర్చోలేదు. నడుస్తూనే వున్నాను తరిమి తరిమి కొడుతున్న జీవితానికి భయపడి పరుగులు పెడుతూనే వున్నాను. కూర్చుని తినడానికి యోగ్యత లేదు. కూర్చో పడిపోకుండా, చతికిల్లా పడిపోకుండా నిలబడే వున్నాను. మీ ధర్మమా అని ఆ ఇద్దరు బిడ్డల్నీ ప్రసాదించేరు. లేకపోతే కూర్చునే ఉందునో, కూలబడిపోయే ఉందునో?

ఆ నిశ్శబ్దం సాయతో సిగరెట్టుని పూర్తిగా కాల్చేసి, ఆప్యాయమైన ఆఖరి దమ్ము పీల్చేసి, దూరంగా పారేశాడు సుందర్రావు. కుర్చీలో వెనక్కి వాలి, కాళ్ళు రెండూ కుర్చీ కుడికాలుమీద పెట్టుకుని మళ్ళీ ఏదో మాట్లాడతానన్నట్టు గొంతు సవరించుకున్నాడు.

పార్వతికి హటాత్తుగా పొయ్యిమీది పాలూ, వంటింట్లో ఇందాకటికే అయిపోతాను. ఆరిపోతాను అంటూ బెదిరించిన కొవ్వొత్తీ జ్ఞాపకం వచ్చాయి. వెంటనే లోపలికి వెళ్ళింది.

సుందర్రావుకి నిన్న స్వామి దరహాసానంద చెప్పిన మాటలు గుర్తుకొచ్చాయి "శిష్యా! ఈనగరంలో నువ్వు పుట్టి, పెరిగి, వివాహితుడివై, ఉద్యోగస్థుడివై, ఇల్లు కట్టి బిడ్డల్ని కన్నానని చెప్పావు. బహుశః ఇందాక సభలో మొదటి వరసలో చివరలో కూర్చున్న భద్రి నీ పూర్వాశ్రమపు ఇల్లాలై ఉంటుంది. నాకు నువ్వు పరిచయమై, శుశ్రూషలో ఉండిన ఈ నాలుగేళ్ళకాలంలో నువ్వు ఏ స్త్రీనీ అలాంటి అచంచలమైన విలక్షణమైన సామీప్యం కళ్ళలోకి తెచ్చుకుని చూడడం నేను చూడలేదు. వెళ్ళిపో. సంకోచించకు. నీకు తగినది గృహస్థాశ్రమమే, బాధ్యతలకి భయపడో, సంసారపు వలపారానికి విసుగు చెందో నువ్వు సన్యాసం అనుకుని వాన ప్రస్థం స్వీక

రించావు. ఇంకా నీ గార్హస్థ్యాశ్రమపు కుటుంబానికి నువ్వు చెయ్యాగలిగింది ఏదో ఉంటుంది. వెళ్ళి అది నెరవేర్చుకో. అదే నీకు పరమావధి. వెళ్ళు!"

స్వామికి తను సరిగ్గా అర్థం కాలేదు. చెప్పిన సూత్రం చప్పున తెలుసుకోగలడని తెలుసుకున్నారే తప్ప, తన బహుగుణ గ్రహణ పారీణత వారికి గ్రాహ్యం కాలేదు.

ఆ చురుకుతనం తను పుట్టిన నేలలోదేమో. ఇరవై ఎనిమిదో యేట అంత పెద్ద కంపెనీకి అంత ముఖ్యమైన అధికారి కాగలిగాడు తను. తను వేసిన ఎరలను మింగి, ఎంతోమంది ప్రభుత్వాధికారులు, ఇతర వ్యాపార సంస్థల యజమానులు తన గాలా

లకు చిక్కుకుని, తను పని చేసిన కంపెనీకి బాగా మేలు చేసేరు, చాలా కాలంపాటు.

హైదరాబాదులో తను ఒక్కడూ వుంటూ కంపెనీకి బిజినెస్ సంపాదించడానికి చేసిన ఖర్చుకి, ముందే తీసుకున్న మొత్తానికి పైవరంగా పంపిన ఒక బిల్లుమీద ఇక్కడి అకౌంట్స్ మేనేజర్ పెట్టిన అభ్యంతరాలు అతి సమంజసమైనవి. అయితే కంపెనీ మేనేజింగ్ డైరెక్టరు ఆ బిల్లును పూర్తిగా ఆమోదిస్తూ అన్నమాటలు; మర్రిచెట్టున వ్రేలాడే గబ్బిలం మర్రికాయలు తింటే అది తప్పుకాకూడదు. ఎంచేతంటేదానికి మామిడికాయలు దొరకవు కనక. అంచేత, ఏ ఎరలు ఉపయోగించి సుందర్రావు ఇతరుల్ని వశం.చేసుకుంటున్నాడో ఆ ఎరలకి సుందర్రావే ఎర ఐపోతే, ఆ వ్యసనాలు అతన్నే మింగేస్తే మనం కంపెనీ బాగుపడిందా లేదా అన్నదే చూసుకోవాలిగాని, మిగతా వేవీ పట్టించుకో కూడదు!

ఆ రోజులు ఎంతవర్ణపూర్ణాలు! ఆ రంగుల కలలన్నీ ఓవిధంగా అబద్ధాలే. కాని అవి నిజంగా జరిగాయి! తను కబురు చేస్తే ఇతరుల ఆనందం కోసమూ తన సౌఖ్యం కోసమూ అని అడక్కుండావొచ్చి పాత్రధారణ చేసిన సుందరీమణుల్లో ఇద్దరు ముగ్గురు, కావ్యాల్లోనూ పురాణాల్లోనూ కూడా చెప్పలేనంత

అందరం వుండిన బంగారు కలాకలం కాదూ? ....వాళ్ళశీల ప్రవర్తనల నైజం కొసీకూడా తనకి వాళ్ళలో ఏ ఒక్కరితోనైనా సహజీవనం ఏర్పడితే బాగుండునని ఎన్నిసార్లు అనిపించలేదు! ....తన జీవితంలో ఆ భాగం, పాదరసంలాంటిదీ, ఏకాంతకరథం లాంటిదీ అయిన తన చుట్టుకు తనం స్వామి పూర్తిగా ఊహించగలరా?

పార్వతి ఆలికిడైతే అటు తిరిగాడు సుందర్రావు ఒక చిన్న స్టూల్ తెచ్చి అత్తకి ఎదం పేపుని పెట్టింది మళ్ళీ లోపలికెళ్ళి ఒక చేత్తో గ్లాసు, మరొక చేత్తో లాంతరు తెచ్చింది. గ్లాసు స్టూలుమీద వుంచి, లాంతరు ద్వారం పక్కన మేకుకి తగిలించింది "పుచ్చుకోండి" అన్నది.

"ఏమిటది?"

"పాలు?"

సుందర్రావు నవ్వాడు. "పాలు పుచ్చుకోడానికి దీపంవుండాలా?"

"మేమింకా సన్న్యాసులం కాలేదుకదా. మాకు చేతికీ నోటికీ మధ్యచీకటి వుంటుంది"

"కాళ్ళూ చేతులూ కడుక్కోవాలి" అన్నాడు సుందర్రావు, ఇబ్బందిగా.

సిగరెట్టుతాగొచ్చు. కాని కాళ్ళు చేతులూ కడుక్కోకుండా పాలగ్లాసు పట్టరు!.... ఏదోఒక అబద్ధపు నీతి!.... అనుకుంటూ లోపలికెళ్ళింది పార్వతి.

....ఐదేళ్ళనాడు హైదరాబాదులో— అప్పుడూ యిలాగే.

తననీ పిల్లల్నీ తమపాటికి వదలేసి వెళ్ళిపోయి, పదేళ్ళకి ఆ కనబడ్డం... ఆ పదేళ్ళు ఎంత కష్టంగా గడిచాయి!

తాగుతున్నారు, తిరుగుతున్నారు—అని తెలిసిననాడే తను అడిగింది—అదే ఖర్మమో, ఏ అదదానికైనా, తన మొగుడు యిలాగా అని ఊరూవాడా తెలిసేకఅందరికా తెలుఖర్మ తెలుసుంది కాబోలు....అంతే—మర్నాడే, హైదరాబాదులో కొత్తగా ఆఫీసుపెట్టాలి, ఇవాళే ప్రయాణం అన్నారు. ఆ ప్రయాణమే ప్రయాణం. అటు వెళ్ళిన మనిషి మరి ఇటు రాలేదు. ఉత్తరాలకిసమాధానంలేదు. డబ్బుని టెలిగ్రాంములిస్తే పికర్ లేదు. నేనేవస్తున్నానని రాస్తే. టెలిగ్రాములిస్తే, సరిగ్గా అదే రోజున క్యాంపు, నెల్లాళ్ళవరకు రారనిఎవరో చెప్పడం.

కొన్నాళ్ళు నెలనెలా ఇంత అని డబ్బు పంపించేరు. ఇంక అర్నెల్లే ఇలాపంపుతాను సుమా అని సూచించేరు వోసారి. ఆ ఆరు నెలల్లో చేసిన ఉద్యోగ ప్రయత్నాలే ఈజీవితానికి రూపాన్నిచ్చేయి. ఆ మౌనం అలా పదేళ్ళు!.... పిల్లాడు గ్రాడ్యుయేట్ అయ్యాడు ఉద్యోగం సంపాదించుకున్నాడు. పిల్ల ఎదిగింది, పెళ్ళి అయింది. హైదరాబాదులోనే అల్లుడికి ఉద్యోగం. తొలిసారి పిల్లనిఅత్తారింటికి దిగబెట్టి కొత్చేస్తున్నరోజున; హైదరాబాదు స్టేషన్‌లో ఆ పదేళ్ళ తరవాత మళ్ళీ కనబడ్డారు ....ఉద్యోగంపోయింది.... .... ఎవడో పాత పరిచయస్తుడు ఆరోజుప్రయాణం చేస్తాడని తెలిసి, అతడిదగ్గర కొంత డబ్బు తీసుకొందామని వొచ్చి పట్టుంది ఈయన, స్టేషన్‌కి. అవతలి మనిషి పార్వతి ఎక్కిన రైల్లోనే, అదే కంపార్టుమెంట్‌లో ఆమె ఎదుటి బెర్త్‌లోనే ఉన్నాడు. ఈయన వొచ్చి డబ్బు అడగ్గానే అతగాడు, "ఛీకుక్కా! బ్రోకర్ వెధవా" అంటూ తిట్టిపడేశాడు.... .... ఆ ప్రయాణానికి కొనుక్కున్న టిక్కెట్టు కాన్సిల్ చేయించుకుని, అయన్ని తీసుకొని ఒకహోటల్‌కి వెళ్ళింది పార్వతి. రూమ్‌లో ప్రవేశించాక—ఏమిటంటి, ఈఘోర పరిస్థితి— అంటూ కావిలించుకొని ఏడవబోయింది పార్వతి" ....స్నానంచేసివస్తాను, అంత వరకు నన్ను ముట్టుకోవద్దు—అన్నారు: దూరంగా జరిగిపోయి.

"కూర్చో"అన్నాడు సుందర్రావు.

నిండా నీళ్ళతో తెచ్చిన చిన్నబాల్చీ, చెంబు, అక్కడ రెండోమెట్టు మీద పెట్టింది. పార్వతి తువ్వాలు మోచేతిమీద వేలాడేసుకొని వుంది. అతని మాటవిని ఇటుతిరిగింది. స్టూల్ మీది గ్లాసు కిందదించి దూరంగా పెట్టి, ఉత్తరీయంతో స్టూల్ తుడుస్తున్నాడు సుందర్రావు.

కాళ్ళు కడుక్కుంటూ చూశాడు. పార్వతి స్టూల్‌మీద కూర్చుంది. మోకాలి మీద మోచెయ్యి, అరిచేతులో చుబుకం.

"కళ్ళజోడేమిటి: చత్వారమా?"

చిన్న నవ్వొచ్చింది పార్వతికి. ఆచత్వారమే. ఒక ఆఫీసు, కాగితాలుచదవడం, రాయడం వున్నాకచత్వారంరాకతప్పుతుందా? బియ్యంలో రాళ్లేరితేనే గుడ్డుగూటో కొస్తున్నాయి."

మెట్లెక్కి వొచ్చాడు సుందర్రావు. తువ్వాలు అందుకుని ముందు చేతులూ తరవాతకాళ్ళూ తుడుచుకున్నాడు. "ఒకవాటాయిల్లు అద్దెకివ్వలేదా?"

"ఇచ్చేము."

"మేడమీదిగదులు రెండూ?"

"ఆ వీసీ."

"వాళ్ళెవరూ కనబడరేం?"

"ఈ వాటాలో వాళ్ళు ఏదోవూరు పెళ్ళికి వెళ్ళారు. మేడమీద హైస్కూలు హెడ్ మిస్ట్రెస్" రాత్రి ఎనిమిదింటికి భోజనం చేసిగాని రాదు."

——"మామూలుగా మాటాడేస్తోంది, ఇందాకున్న బింకం లేదు," అనుకున్నాడు సుందర్రావు.

కాని పూర్తిగా క్షమిస్తుందని, మనస్ఫూర్తిగా స్వీకరిస్తుందని నమ్మకంలేదు.... .... పదేళ్ళపాటు కనిపించకుండా హైదరాబాదులో ఉండిపోయినపుడు, తిరిగి కలుసుకోగానేబేల అయిపోయింది. హోటల్ గదిలో రాత్రితెల్లవార్లూ ఏడుస్తూ కూర్చుంది. తన శరీరంలో ప్రతి భాగాన్ని ఆత్మీయతతో, కాపీరన్నంతో స్పృశించింది, తను ఉద్యోగం పోగొట్టుకున్నందుకు బహిరంగంగా సంతోషించింది. తనకి అంటూ మిగలడం ఆమె అదృష్టంగా భావించింది. అయితే తిరిగి ఇంటికొచ్చాక——

మళ్ళీతనకి ఒకట్రాన్స్‌పోర్టు కంపెనీలో ఉద్యోగం వచ్చేక,

"అమ్మా! నాన్నగారూ నేను యిద్దరం సంపాదిస్తున్నాం కదా" నువ్వు ఉద్యోగం మానెయ్యమ్మా!" అని కొడుకు అన్నాడు, తను ఒప్పుకోలేదు. అంచేత ఆమె కూడా వొప్పుకోలేదు. కాని అప్పుడామె చూసిన చూపు: అది రాముడి అక్షయ తూణీరం నుంచొచ్చిన నారాయణాస్త్రమేకాని మరొకటి కాదు!...."అలా నెల రోజులు గడిచాయి అంతే ——

ఆ సాయంకాలం సుందర్రావు తల్లి హఠాత్తుగా చనిపోయిందని తెలియక డ్యూటీ అయిపోయాక ఇంటికి రాకుండా ఎవరో మిత్రుడితో, ఆ నెల్లాళ్ళకీ మొదటి సారిగా ఒక బార్‌లో కాలక్షేపం చేస్తూ వుండగా, తన కోపం వెతికి వెతికి అక్కడ పట్టుకుని ఇంటికి తీసుకెళ్ళాడు, కొడుకు. పార్వతితో ఏం చెప్పాడో మరి——

మర్నాడు వుదయం తల్లికి తలకొరివి

పెట్టడానికి ఇల్లు వదిలేదాకా— పార్వతి తన వేపు చూడలేదు, తనతో వ్యాపదేశంగానైనా మాట్లాడలేదు......,

అలాంటప్పుడు అట్నుంచి అలాగే, అస్తి సంచయనం చేసుకుని కాశీ వెళ్ళి గంగలో వాటిని నిమజ్జనం చేసి—ఇంటికి రాకపోవడం తప్ప వేరే దారి ఏముంది తనకి? కాశీలో దీక్ష; హృషీకేశ్‌లో విద్య, గంగలో తపస్సు, పూరీలో ధ్యానం, కంచిలో సన్యాసం, స్వామి దరహాసానంద శిష్యత్వం....

పాలు పుచ్చుకోడానికి ముందు ఒక మంత్రం చదివాడు సుందర్రావు. కొంచెం చల్లారి ఉన్నాయేమో, గటగటా తాగేశాడు.

"నేను ధ్యానం చేసుకోవాలి. రెండు, మూడు గంటలు పడుతుంది. ఆ మూల వీలవుతుందా?" అన్నాడు.

పార్వతికేమీ తోచలేదు, ఆ క్షణంలో. ఈయన ఓ సారి చూసిపోదామని వచ్చారా, లేక మళ్ళీ కొన్నాళ్ళు (శాశ్వతంగా ఒక చోట ఒక వృత్తిలో, ఒక ప్రవృత్తిలో ఉండడం ఆయనకి ఎలాగు అసాధ్యమే కనక) కొన్నాళ్లు ఇక్కడ వుందామని వచ్చారా? ఈయన రావడం విషయంలో, కొన్నాళ్లు ఇక్కడ ఉండడం విషయంలో, కొడుకూ, కోడలూ ఏ అభిప్రాయంలోకి వస్తారో? ఇంట్లో అద్దెకున్న వాళ్ళు, ఇరుగు పొరుగు — అంతా ఈయన్ని గురించి ఏమనుకుంటారు, ఏం అంటారు, వాళ్ళకి ఏమిటి చెప్పి మరివిన్ని ప్రశ్నలు రాకుండా చేసుకోవాలి- ఈ ప్రశ్నలు, ఇంకా అనేక సమస్యలు ఆమెని బాధిస్తున్నాయి.

"నేను ఆమూల ధ్యానం చేసుకోవచ్చా?"

పార్వతి మాట్లాడలేదు. లోపలికెళ్ళి ఎప్పుడోపూర్వులు జాగ్రత్తచేసిన లేడిచర్మం- గోడ మన్నందువల్ల పట్టిన దుమ్ముదులిపి- తెచ్చి అక్కడ "ఆ మూలని" పరిచింది. "ఇంకేమైనా కావాలా?"

సుందర్రావు తల అడ్డంగా ఆడించాడు. వెంటనే లేచి, తొడుక్కున్న కమీజు చుట్టబెట్టుకున్న గూడకట్టు పంచె విప్పేశాడు. సన్యాసులు కట్టుకునే కచ్ఛరం మాత్రం ఉంచుకున్నాడు "ఈ దీపం వద్దు ఏ దీపమూ వొద్దు" అన్నాడు. జింకచర్మం మీద విల

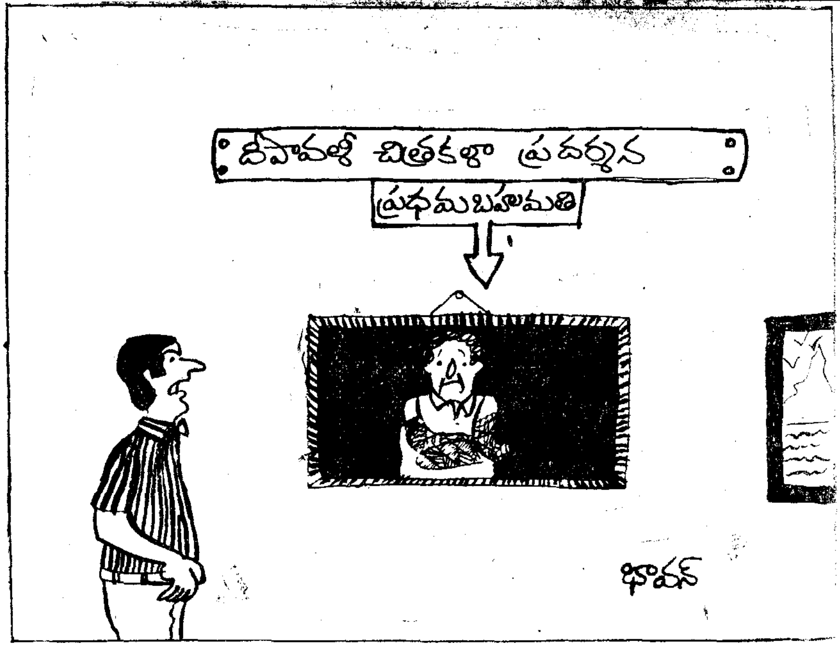

ఐసి, ముందు పశ్చిమంగా తిరిగి నమస్కారం చేసి, మంత్రం చదివి, అదయిపోయాక పద్మాసనం వేసుకుని కూర్చున్నాడు.

o o o o

రాత్రి పదిగంటలయింది.

రమణ, విజయ-రిక్షాదిగి లోపలికొచ్చారు. వరండాలో ఆ మూలని ఒక అజాను బాహువైన పురుషుడు దేవమానవ దూష్యమైన వస్త్రంలో, శీర్షాసనంలో ఉండడాన్ని ముందుగా చూసింది విజయ. నోటికి మాట ఏదీరాలేదు. ఒకవేలితో చూపించి రమణకి దగ్గరగా జరిగింది.

"ఏయ్: ఎవరక్కడ?" అని గట్టిగా అడిగాడు రమణ; సమాధానం లేకపోడంచూసి. కాలింగ్ బెల్ మీదనొక్కాడు-పార్వతితలుపు తెరిచింది. హడావుడిగా లోపలికెళ్ళి వరండా మీద వెలిగే దీపం మీట నొక్కబోతే పార్వతి అతన్ని ఆపేసింది. "మీ నాన్నగారు" అంది, అతి తక్కువ స్వరంతో. కొడుకు కళ్ళలోకి నిర్లిప్తంగా చూస్తూనూ.

"ఇదో కొత్త అవతారం కాబోలు. మళ్లీ ఏ మొహం—"

పార్వతి కొడుకు నోరు తన చేత్తో మూసేసింది.

"నువ్వు కూడా మొగాడివే నాయనా. నీకూ ఆ హక్కులన్నీ వున్నాయి. తాగినా, తిరిగినా, ఆనందం అయిపోయాక ఇంటికి చేరుకోవచ్చు. అలాక్కాకుండా వైరాగ్యం పుట్టిందీ, సన్యాసుల్లో కలిసిపోయి కూడా; అక్కడావిసుగనిపిస్తే అప్పుడు కూడా మళ్ళీ ఇంటికి చేరుకోవచ్చు. ఒకసారి ఇల్లు విడిచి మంచికో చెడ్డకో వెళ్ళిపోయిన ఆడదైతే మాత్రం మళ్ళీ ఆ గడప తొక్కడానికి వీల్లేదను. మొగాడికి తను యింటికి తను చేరుకోడానికి ఎప్పుడూ హక్కుంటుంది. ఈ హక్కు తీసెయ్యడానికి ఎవరికీ హక్కులేదు" అంది పార్వతి శాంతంగా, కొడుకునీ, కోడల్నీ మార్చి మార్చి చూస్తూ.

విజయ తలపంచుకుంది.

రమణ తీవ్రంగా ఏదో అనబోయిన వాడిలాగ పెదవులు విప్పి ఒకసారి గాలి పోసుకున్నాడు.

పార్వతి, కొడుకు చేతులు రెండూ తన చేతుల్లోకి తీసుకుని, "ఆయన ఒకప్పుడు నాకు, అందరికంటేమా ఎక్కువవారు ఇప్పుడు నాకేమీకారు. కాని, ఆయిన, ఎప్పుడూ మీ నాన్నగారే నాయనా" అంది పూడుకుపోయిన గొంతుతో.

రమణకి బోధపడిందల్లా ఒక్కటి. ఈ ఇల్లు ఇంకా ఆయన పేరును మోస్తున్నది.

—— o ——